

TARA NOASTRA
FOAIA POPORALĂ A
„ASOCIATIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

CUPRINSUL:

	Pag.
Ū.: Moștenirea noastră	199
Delapeica: Să ne deprindem cu lucrurile bune	202
Gh. T.: Cântecul lui Drăgușin	205
i.: Să înmulțim izvoarele de câștig	206
Despre creșterea și folosul vitelor	208
Chipurile noastre	211
Știri	211

Înștiințare.

Rugăm pe toți câți au binevoit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.

Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărânimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe un 4 cor.

Pe jumătate de an 2 „

Pe trei luni 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărâניה — preoții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărânimii. Indesebi primim bucuros articole cu povețe economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

ȚARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul:	REDACTOR:	Redacția și administrația: Sibiu (Nagyszeben) Str. morii, 6.
Pe un an 4 cor.	OCTAVIAN GOGA.	
Pe o jumătate de an 2 „		
Pe trei luni 1 „		
Pentru România . . . 6 Lei		

MOȘTENIREA NOASTRĂ.

Trecutul unui neam e o biserică. În această biserică sânt așezate spre odihnă vecinică rămășițele vremilor strecurate. Aici dorm moaștele celor buni, aici strălucesc amintirile celor mari, aici trăiește mai departe în pace tainică sufletul celor pierduți. Acest suflet care nu moare trezește în mintea noastră cunoștința înrudirii cu ceice nu mai sânt și povățuește fără știre îndemnurile noastre.

Această biserică trebuie cinstită. De pragul ei trebuie să te apropii cu cuviință. Această biserică trebuie cercetată. Trebuie cunoscută și grijită. Trebuie se smulgem buruienile cari cresc pe părății bătrâni, se spriginim grinzile când încep să troznească. Să ștergem pravul icoanelor părăginite. Să grijim clopotnița, să-i căutăm încheieturile să nu se desfacă. Să grijim acest lăcaș de închinare străbună.

Astfel e trecutul unui neam.

Și precum e păcătoasă mâna care s'ar încumetă să sfarme pristolul unui altar, să spulbere anafora unui potir, tot astfel e vinovat acel nepriștăcit care necinstește aducerile aminte ale trecutului unui neam.

Să judecăm.

Viața oricărui popor își are rădăcinile în trecutul lui. Moștenirea strămoșască e temelie pe care clădesc

nepoții. Fără această temelie zidul se prăbușește mai degrabă ori mai târziu. Astfel sânt toate neamurile pământului, altfel sântem și noi românii.

Avem și noi moștenirea noastră.

Bătrânii ne-au lăsat alcătuirile lor cari poate s'au dărăpănat, ne-au dat moșiile lor cari poate s'au înstrăinat, dar ne-au lăsat *sufletul* lor care trăiește prin noi înșine și cere cuvânt. Ne-au lăsat limba lor. Ne-au lăsat datinile lor. Ne-au lăsat credința lor. Ne-au învățat iscusința lor. Ne-au împrumutat meșteșugul mânilor, ne-au dat povețele minții. Avem înțelepciune dela ei. Știm gândurile cu cari s'au coborât în groapă. Cunoaștem nădejtile lor neîmplinite. Am moștenit jalea și veselia lor. Cântăm cântecele lor, plângem acelaș plâns străbun în care numai lacrimile se schimbă, amărăciunea e aceeaș.

Aceasta e moștenirea mare a neamului nostru. De aceea, acest trecut cu toate înfățișările lui nu trebuie știrbit ci întărit totdeauna, căci prin aceasta prinde putere rădăcina vieții noastre. Prin povața lui să săvârșește înfrățirea trainică a oamenilor de un sânge și se ridică stavila mare împotriva dușmanului. De aceea toți cari cu gând pripit vor se rupă cu îndemnurile vechi și nu-și dau seama de însemnătatea lor, se fac vinovați de un mare păcat.

Vremea în mersul ei aduce multe lucruri nouă. Aduce și bune și slabe. Din aceste însă, vom alege pe seama noastră numai acele cari ne sânt spre folos și nu ne îndușmănesc cu moștenirea noastră. Ne vom sili să câștigăm spre ușurarea traiului toate povețele și mijloacele vremii noastre înaintate, toată învățătura cuprinsă în slova condeielor de omenie.

Dar va trebui să păstrăm cu o îndărătnicie dârză, unele neschimbate. Va trebui să păstrăm neschimbat *sufletul nostru*.

Toate neamurile cari trăiesc sub ochii noștri se deosebesc unele de altele. Se deosebesc prin sufletul care le călăuzește cărările. Acest suflet deosebit se învederează în alt chip la toți. Fiecare neam își are limba lui, legea lui, portul lui, cântecele și jocurile lui, datinile străvechi. Schimbându-se aceste, s'a schimbat sufletul aceluiași popor. Acel popor nu mai trăiește, căci s'a coborât în el duh străin. De aceea în lupta mare a neamurilor se țânțește totdeauna la aceste cetăți, cari pierzându-se pe rând, se prăpădește și poporul. Rămân oamenii numai, dar fără duhul care-i ocrotea. Și nu este o înfățișare mai jalnică pe acest pământ, decât cea a unei cete de oameni cu sufletul mort...

Va trebui să grijim deci limba și legea noastră. Nu vom schimba nimic din moștenirea noastră. Nici nu vom adăuga, nici nu vom lua nimic. Vom rămâne cum au fost cei vechi.

Vom păstra datinele răposaiilor, vom grijii portul lor. Și acest port cu înfățișarea lui, care e oglinda iscusinții românești, a măiestriei răsărite din sufletul nostru, — nu trebuie schimbat. Acest port pe lângă că deosebește pe om de om, mai e și frumos. De aceea toate acele țărance cari nu vor să mai știe de vechea măiestrie a acului, cari au aruncat suveica și furca, ca să alerge la ovrei după îmbrăcăminte, se înstrăinează de amintirea strămoșilor și păcătuiesc. Pripeala și lenea lor au curmat o minunată alcătuire a înfățișării noastre românești și-au apropiat pe țărani de prăpastia care înghite un popor.

Tot astfel e și cu cântecele și jocurile noastre. Românul se deosebește de alte neamuri și în jalea și în veselia lui. Sufletul nostru își potrivește simțemintele pe strunele lui. Nu împrumută dela străini ci făptuiește după îndemnul lui. Și toți câți se chiamă Români pe pământ sânt înfrățiți și de cântecul și de jocul lor. De

aceea acel învățător sau preot care răspândește cântec străin, ori joc străin, care nu se poate jeluî sau veseli între marginile poruncite de sufletul nostru românesc e deopotrivă de păcătos, cu vânzătorul de neam, căci mintea lui vinovată fură ceva din comoara strămoșească.

Să fim treji și să grijim moștenirea noastră, s'o grijim neschimbată cum ne-au hărăzit-o strămoșii.

Să grijim sufletul, căci numai acesta gătește cărarea nădejdlor. G.

SĂ NE DEPRINDEM CU LUCRURILE BUNE!

Poporul este deprins a privi tot ce a rămas dela bunii noștri moși-strămoși, de bun și folositor. Nu zic că, nici pe timpul când moș-strămoșii noștri erau în viață, nu vor fi fost acele lucruri sau scule bune și folositoare, dar că acele lucruri în timpurile de față sânt rele, o știe toată lumea și ar trebui să o știm și noi cu toții și a le înlocui cu altele mai folositoare și mai potrivite timpului în care trăim.

Poporul nostru zice că „cum a putut trăi moșul și tata noi să nu putem trăi”? „Noi nu putem ară cu pluguri de lemn cum arau ei, ori poate numai să îmbogățim jidovii cu fabricile lor?” Lucrul însă nu stă așa. Atunci au putut ară cu plug de lemn — de silă bucuros — dacă altecum n'aveau, căci de erau atunci pluguri de fier azi nu cred că am mai ști ce-i plugul de lemn.

Să vedem ce foloase și ce pierderi ne pot aduce mașinele de azi! Azi un plug de fier e cu câte 40 coroane, cel de lemn e cu 5—10 cor., cel de fier ține câte un genunchi de oameni, ba și două dacă e grijit, cel de lemn ține cîte 4—5 ani. Cel de lemn, acuş merge prea afară, acuş prea afund, încât dacă privești o holdă arată cu plug de lemn și una arată cu plug de fier și acela care în viața lui nu a văzut arătură va zice că, cea făcută cu plug de lemn e ca o jîmuitură de porci, pe când cealaltă i-se va părea ca asemenită cu mâna. Ba, cei mai mult, pământul arat cu plug de lemn va fi totdeauna mai puțin producător ca și cel arat cu plug de fier, deoarece plugul de lemn numai până acolo îl poți slobozi în pământ până unde pământul e slobod, adică până unde a mai fost arat, ceea ce face ca peste câți-va ani pământul să slăbească foarte, iar bucatele nu vor fi decât numai tăciune și spice goale, pe când cu plugul de fier putem ară mai afund și atunci scoatem pământ din care încă n'a eșit nici pic de putere, facem pământul mai ușor la săpat, ceea ce apoi laolaltă fac ca, pământul să ne producă bucate sănătoase și trestioase, având foloase îndoite.

Copiii premiați la expoziția de copii din Apoldul-român.

Tot așa stăm și cu mașinele de sămănat. Nu e vorbă, că nu oricine își poate cumpăra mașină de sămănat. Dar la nevoie să ajută omul cum poate. Cei cu mai puțin pământ, să însoțesc 2—3, ba și mai mulți vecini și își cumpără în *ortăcie* sau *societate*, folosindu-o apoi după trebuință. Ba am avut norocire să văd și de acei români — oameni cari numai înțelepți se pot numi — durere puțin, și-au luat mașină de sămănat și apoi isprăvindu-și mult-puținul cât aveau ei de sămănat mergeau și la alții de sămănau, încât în timp de 4 ani, mașina singură își plătea ratele. Rămânându-le mașina numai pentru osteneala avută cu ia, câte-va zile în fiecare an.

În ăst chip ar putea urmă mulți-mulți țărani isteți de ai noștri cari au pământ mai puțin.

Mașinele de sămănat încă ne aduc foloase indoite. Sămănând cu mașina, sământa care cu mâna ne-ar ajunge la *trei* jugăre, aceeaș sământă cu mașina ar ajunge la *patru* jugăre. Apoi sămănând cu mașina vom face ca sămănăturile noastre să răsară deodată și într'o formă de dese pe când cu mâna, pe un loc cad grămadă, iar pe altul nici o boambă, iar altele cad în așa loc unde nu este pământ să-l acopere ci rămân pradă păsărilor. Primăvara ne trezim cu holda toată vetri, pe când a vecinului sămănată cu mașina e ca peria, de ți-e mai mare dragul să te uiți la ea. Apoi de ne mai bate focul să nu fie primăvara bine ploioasă, să nu înfrățească nici puținele sămânțe rămase! ne mai batem capul că ce să facem, să-i dăm pace, sau să-l sămănăm cu cucuruz.

Până ne socotim, până nu știu ce, ba că azi va plouă, ba că mâne, trece vremea cucuruzului și n'avem nici una nici alta. Apoi te ține la năcăz că „cine n'are noroc n'are, de când naște până moare“, ba de năcăz mai tragem pela Itig „să mai uităm de cele năcăzuri.“

Și când e toamna trebuie porție, cheltuială, bucate peste iarnă, dar de unde, hai la Jupân Itig că-mi dă el, îi dau camătă bună. Și apoi te trezești la 2—3 ani că, averea nu mai e a ta, ci a lui Itig! Și cine ne-a adus pe noi la toate astea? Numai mintea noastră cea slabă și necumpănită.

Bine zice neamțul că, *lui nu-i trebuie alta decât mintea Românului cea de pe urmă*. I-a venit acum Românului apă pe urechi dar e târziu!

Nici când să nu ne gândim la aceea că, cum au dus-o părinții noștri și noi vom duce-o, ierte-mă ori-cine, dar lucru stă întors. Părinții noștri au putut-o duce, deoarece au avut o tablă de pământ bunișoară și vre-o 8—9 copii, dar cât a fost de mare tabla după ce s'a împărțit în 8—9 părți? Cum vom putea trăi deci, ca părinții noștri — că nu-i vorbă, și noi avem 8—9 copii (cu a noua parte) din holda din care azi trebuie să trăiască 99?

Ș'apoi d'ar fi numai atâta, ar mai fi cum ar fi, dar nouă și copiilor noștri ni-e rușine să purtăm haine făcute de mâinile murierilor noastre, ci mai bucuros umblăm cu de cele jidovești.

Ba, de multeori bătrânii ne povestesc că, în pruncia lor în puține case afla-i câte o păreche de cisme. Azi, durere, e întors lucrul! În fiecare casă află 3—4 părechi de cisme, azi ni-e rușine să mergem la biserică sau alt-unde în opinci făcute de mâinile noastre! Fetelor le trebuie mătăsuri și haine peste haine, în pod bate vântul pe de toate laturile, de hâmbare nu mai vorbim, că ele nu mai au loc în ogradele noastre, ci în ale jidanului, care ieri-alaltăieri umblă cu zdrențe și inele.

Dacă nu ne lasă puterile să mai adaugăm la puținul rămas dela părinții noștri, să ne trudim *să-l facem mai bun, să-l lucrăm mai înțelepțește ca astfel să avem un venit mai bunșor. Și să ne deprindem și noi cu părinții noștri la cruțare și să legăm banul cu 7 noduri.*

Numai astfel urmând vom putea nădăjdui un viitor mai bun și mai fericit atât pentru noi, cât și pentru fiii noștri cari numai pe noi au să ne urmeze în toate, învățând dela noi!

Delapecica.

III. CÂNTECUL LUI DRĂGUȘIN.

În pădurea cu'n arin
 Șede-mi voinic Drăgușin.
 Și mănecă carne de miel
 Și bea vin din burdușel
 Cu puicuța lângă el.
 Drăgușin din grai grăiă :
 — Puico, puiculița mea
 Nu te, dragă supără,
 Vinde-om oi
 Și vinde-om boi
 Și ne-om plăti de nevoi;
 Vinde-om murgul de sub mine
 Dar tot nu ne-om plăti bine;
 Vinde-mi-oi și pe mândră
 Mândra-mi rupe inimă;
 Că-i cu iie
 De anglie
 Cu șurț de mărgăritar
 Cu papuci de cordovar.
 *
 Bine vorba nu găta
 Și la Țarigrad plecă.
 Pașa dacă mi-i vedeă
 Cătră Drăgușin grăiă :

— Iți dau două pentru una
 Iți dau nouă pentru una.
 Drăgușin îi răspundeă :
 -- Nu mi-i mândra de schimbare
 Că mi-i mândra de vânzare.
 — Prețul cum îl prețuiește ?
 — De trei ori
 Cu gălbiori
 Și de cincii
 Cu irmilici
 De nouă ori bani mărunți
 Ca să nu vă pară mulți.
 *
 Drăgușin bani-și luă
 Acasă că să 'ntorceă
 De năcazuri se plăteă
 Dor de mândra-l apucă.
 Nici trei zile nu treceă
 Și la Țarigrad porniă
 La Pașa-n curte strigă :
 — Mândra mea, rujiță 'nvoaltă
 Ieși afară până 'n poartă
 Ca să-ți spui două cuvinte
 Ce au rămas neisprăvite.

Mândra din grai răspundeà : — Eu ți-oi spune-adevărat,
 — Aș ieși, badeo, ieși Să nu-ți fie de mirat,
 Da-s în fundul temniții. Că eu-s fata Banului
 Că de când tu m'ai vândut Din țara Ardealului —
 Soarele nu l'am văzut, Pașa vorba că-i tăia :
 Apă rece n'am beut. — Eu-s ficiorul Banului
 Pașa vorba-i auzià Din Țara Ardealului!
 Și la dânsa se ducea : Lui Drăgușin îi strigà :
 — Mândro, mijlocel înalt, — Hai, cumnate dragă, în casă
 De trei zile te-am luat Și-mi ia sora de nevastă.
 De neam nu te am întreat. Că-ți dau bani cu ferdela
 Ea din grai îi răspundeà : Și galbini cu chivăra.

Cules de Gh. T.

SĂ ÎNMULȚIM ISVOARELE DE CÂȘTIG.

Iarna e pe sfârșit. Razele soarelui încep să încălzască și să desghețe pământul și drăgălașa primăvară, se apropie tot mai tare.

Țăranii, după un repaus de câteva luni încep a se pregăti pentru lucrările cele obositoare ale pământului. Uneltele trebuincioase la lucrarea pământului, încep și ele a fi mișcate dela locul lor și puse în lucrare.

„Soarele când se ivește
 Plugul meu la câmp pornește
 Plugul face brazdă mare,
 Hais, bălane pe rozoare.
 Hei! hei! hei!“

Plugăritul și creșterea vitelor au fost în trecut și sânt și acum indeletnicirile de căpetenie ale poporului nostru român.

Aceste două ramuri de economie, rămase ca scumpe moșteniri dela moși și strămoși au fost până acum, cele mai însemnate și aproape singurele isvoară de câștig ale românașilor noștri și numai cu greu se pot dedă a imbrățișă pe lângă acestea și alte indeletniciri folositoare.

În vremuri, când țăranul român se mulțamea cu mai puțin, nu avea atâtea trebuințe, dările încă nu erau așa multe și mari, apoi moșioara încă nu era împărțită în atâtea părți; venitele isvorite din aceste două ramuri, puteau să-l mulțamească și cu imbelșugare putea să-și împlinească trebuințele de toate zilele. Cei mai isteți, cari cu mai multă pricepere știau să lucre și să

chivernisească, puteau să pună și câte ceva la o parte. — „Bani albi pentru zile negre“. — Și bine eră așa.

„Dar, s'a întors frunza pe lac
Și Românu-i tot sărac“.

Ca tata și ca moșul nu mai putem trăi. Trebuințele noastre s'au înmulțit și tot mai tare se înmulțesc. Dările sânt mai mari și de multe feluri: Dare de cap, de casă, de moșie, de venit, de drum, dare după dare, dare de comitat, de spital, aruncuri comunale și mai știe Dumnezeu câte. Moșioarale s'au împărțit, pădurile s'au oprit și locurile de pășune s'au împuținat. Toate s'au schimbat, numai noi nu ne schimbăm și nu căutăm, ca prin o lucrare mai cu pricepere și prin imbrățișarea mai cu căldură a tuturor ramurilor de economie, se căutăm a ne înmulți isvoarele de câștig.

Omul harnic și cuminte,
Ține 'n curte plug și vite
In grădină pomi, legumi
Și-albine cu faguri buni.

De ce să nu ne facem și noi mai cumiți?

Să lucrăm pământul cu mai multă pricepere, să ținem vite de soiuri aveau bun și pe lângă acestea să ne îndeletnicim cu pomăritul, stupăritul și legumăritul, cari sânt îndeletniciri ușoare și fără multe cheltueli. Ne fac traiul mai bun și ne îmbogățesc.

Nu se află în țara noastră sat locuit de români al cărui hotar să nu fie priincios pentru prăsirea pomilor. Pomii cer, cel mai puțin lucru. Rodesc cu imbelșugare și din loc puțin și fără multă osteneală putem trage foloase însemnate. La prăsirea pomilor se pot folosi chiar și locurile mai puțin bune, cari de altcum nu s'ar putea folosi și cu toate acestea, o mare parte a țăranilor noștri duc dorul poamelor și sânt lipsiți de binefacerile lor.

De ce n'ar putea oare, ca fiecare țăran, să aibă pe lângă casa sa și câțiva stupi? Albinele se înmulțesc foarte tare. Pășunea și-o caută singure, nime nu le oprește și nu le închide din locurile oprite, dare încă nu plătim pentru ele și ele ne cer numai un mic adăpost, o stupină și puțină îngrijire. În schimb ne dau însă mierea lor cea hrănitoare și sănătoasă și ecara din care facem lumini.

Fiecare țăran, pe lângă casa și curtea sa, mai are și câte o grădină. Și e bine că are. E rău însă, că cei mai mulți nu-și dau osteneala să lucre și să tragă folos din grădinile lor. Măvăcinii, urzicile și alte burnieni nefolositoare fac podoabă multor

grădini. O mare parte a țăranilor noștri duc adevărată lipsă de legumi și nu le știu prețul folosul și bunătatea lor.

Când merg la oraș, cumpără legumile trebuincioase dela străini, vând puii și ouele, ca să cumpere ceapă, salată crasta-veți, morcovi ș. a. Imbogățesc pe străini și grădinile lor stau părăginite și pungile sleite.

Dedați-vă, iubitorilor țărani, cu acest ram de mare însemnătate în economie și de mare folos pentru hrana trupească. Ingrădiți câte o părticică din grădinile ce le aveți. Locul ingrădit săpați-l cât mai afund cu hârșeul (hârlețul), mărunțiți pământul cu grebla, faceți straturi și sămănați sămințe aevea bune. Pliviți, săpați și îngrijiți legumile răsărite și veți vedeă, că ați făcut un mare pas spre înaintare și bunăstare.

Impodobiți grădinile cu pomi și legumi. Faceți din ele un adevărat raiu pământesc, în care să Vă indestulați și desfătați. Prăsiți albine și coșurile vi se vor umpleă cu bucate, copiii îndulceți și hrăniți; iar casele voastre vor fi luminate și indestulate.

i.

DESPRE CREȘTEREA ȘI FOLOSUL VITELOR.

(Urmare).

IV. Ingrijirea vacilor de lapte.

În sfârșit țanta a treia, care voim să o ajungem prin economia de vite este înmulțirea prășilei noastre și laptele, care-l câștigăm dela vaci. Economia de vaci a cuprins un teren foarte larg azi în toate țările, îndeosebi în țările dela apus, unde cel mai mare venit îl are economul de vite dela vacile de lapte. Chiar și pe la noi vedem că îndeosebi economii din jurul orașelor au un venit frumos din laptele vacilor.

Vacile de lapte să fie de soiul bun s. p. cele de Pinzgau, cari sânt mai bune de lapte decât cele albe. Trupul lor să fie bine făcut, capul, oasele și picioarele să fie mici. Ugerul să fie mare și puțin cărnos, ceace se vede mai bine după muls, când el e ca un burete. Dacă vaca are mai multe țate decât 4, e semn, că e bună de lapte. Și vinele cari duc la uger sânt groase la vaca bună de lapte.

Hrana vacilor de lapte, îndeosebi dacă se folosesc și la jug și mai hrănesc și vitei, precum e în deobște la poporul nostru, trebuie să fie foarte bună. La pășune bogată, unde vaca e scutită și de arșița soarelui, ea se hrănește mai bine. Chiar și lap-

tele dela vacile ce umblă la pășune e mai gustos, mai gras și mai mult. Aceasta pentru că vacile la pășune au hrană bună din belșug, și fac mișcare multă. Iarba fiind apătoasă slugește spre înmulțirea laptelui.

Hrana de iarnă a vacilor de lapte încă să fie astfel, ca să slugească la sporirea laptelui. Napii de nutreț sânt hrana cea mai de căpetenie pentru iarnă. Pleava, paiele tăiate precum și grăunțele sânt bune. Fânul ce se dă unei vaci să cumpănească cam a 60-a parte din greutatea trupului, iar grăunțe, cam 2 klg. pe zi. Nutrețul să fie proaspăt și curat. Nutrețul mucezit sau stricat îi dă laptelui miros greu.

În privința curățeniei să fim cu luare aminte și la grajd. Aer curat și așternut curat, ca să nu se murdărească ugerul, sânt cerințe de căpetenie pentru vacile de lapte. Ugerul să se spele totdeauna înainte de muls. Mulsul să se facă cu pricepere. Adeseori auzi pe femeile noastre vorbind despre strigoii, cari ia laptele dela vaci. Aceasta e o credință deșeartă și la multe femei și o neprecepere la muls. Lapte dau toate vacile, unele mai mult, altele mai puțin, ceea ce atârnă în parte dela firea vacii, dar atârnă în mare parte dela hrana și mulsul ei. Una și aceeaș vacă mulsă de doi sau trei mulgători, pe lângă aceeaș hrană nu va da lapte în asemenea măsură. La unul dă mai mult, la altul mai puțin, o dovadă, că un mulgător bun știe mulge lapte mult, un mulgător rău va mulge puțin. Deci mulsul să-l facă un om priceput, căci e vorba de pierderea unui venit frumos din lapte. Dar mai e și altceva la mijloc. Dacă vaca nu-i mulsă până la cea din urmă picătură de lapte, ne lipsim de laptele cel mai gras, care vine la urmă, și totodată vaca înțarcă de grabă. În uger e așezat laptele întocmai astfel cum se așază după muls. Deasupra e grăsimea, iar mai în jos partea apătoasă. Deci la începutul mulsului laptele e mai slab, iar cel mai gras rămâne la urmă.

Din ce mulgem vacile mai des, dau mai mult lapte. Sânt și mașini de muls dar totuș mână omenească va rămâne pentru totdeauna cea mai bună mașină de muls.

V. Ingrijirea vițelilor.

Dela vacă avem nu numai lapte, ci și vițel. E lucru de mare însemnătate a ști crește vițel frumosi și sănătoși, căci să avem cele mai bune nutrețuri, dacă nu vom ști da creșterea convenită vițelilor, nici vite frumoase nu vom putea avea. Grija vițelului

se începe înainte de fătat. Dacă vaca e însărcinată, nu o punem aproape de fătat decât la poveri mai mici, îi facem așternut bun, curat și pe cât se poate la loc liniștit. O păzim mereu și când se arată semnele fătatului să fim în apropierea ei pentru a-i da ajutor. Când se văd picioarele dinainte ale vițelului e foarte bine de multeori a-i da ajutor vacii. Ajutorul îl dăm prin aceea, că un om mai în putere prinde vițelul de picioarele de dinainte și când vaca se opintește îi ajută, prin tragerea vițelului în linie dreaptă. După opintiri urmează scurte răstimpuri, când vaca se odihnește. De multe-ori se întâmplă, că vițelul are cap mare sau vaca fată greu și e neapărat trebuincios ajutorul omului. În astfel de întâmplări, legând picioarele vițelului cu o fâșie lată (nu cu funie), pe timpul opintirii vacii doi oameni trag vițelul afară. Dacă nici așa nu se poate ajuta trebuie chemat veterinarul.

Răsufierea vițelului se începe în clipa când i-s'a rupt vâna buricului. Se întâmplă adeseori, la nașteri grele sau când vițelul e cu capul întors, că vâna buricului se rupe înainte de vreme, iar vițelul, neavând aer se prăpădește. Adeseori vițelul fătat, parecă e amețit și fără vieată, atunci trebuie să-l silim, prin frecare și vărsând apă rece peste el, ca să răsufle. Vâna buricului de obicei se rupe numai după ce a venit vițelul pe lume. Buricul se lasă de o palmă de lung și tocmai lângă foale se leagă cu o fâșie lată de pânză curată, nu cu ață. Ce rămâne nelegat îl tăem cu foarfeci curate și muiate în carbol. După fătat vaca își linge vițelul.

Linsul e de mare însemnătate pentru vițel, pentru că pe deoparte îl scutește de a serăci, pe de altă parte îl silește mereu să răsufle. Dacă vaca nu linge vițelul, îl presărăm cu țărățe, dar cu sare la nici o întâmplare, căci pe deoparte vițelul s'ar răci, iar prin lins ajungând sare în ochi, poate căpăta aprindere. Laptele cel dintâi, e gros, și se numește *corastă*.

Acest lapte e foarte folositor vițelului pentru că îi curăță și-i dregă stomacul (rânza). Așternutul vițelului să fie curat și gros ca să nu răcească. E foarte bine să avem loc deosebit pentru viței și aici să-i lăsăm slobozi.

Hrana vițelului constă la început din lapte, care e foarte hrănitor. Până la 3 săptămâni îl lăsăm să sugă cât îi trebuie și numai după aceea îl dedăm și cu altfel de hrană. Cea dintâi să fie faină de ovăș mestecată cu lapte, apoi fân bun. Nu trebuie uitat un lucru. Vițelul cu cât e mai tinăr are mai multă trebuință de hrană. În luna dintâi el crește mai mult, ca în a doua, în

anul dintâi mai mult, decât în al doilea. Prin urmare să nu fim sgârceți la hrana vițelului pentru că o facem spre răul lui și în paguba noastră. Întărcatul să-l facem la 5 s'au 6 luni și treptat, ca vițelul să nu simtă această trecere. Laptele îl înlocuim cu făină, tărâțe și turte sdrobite, date ca lături.

Dacă vițelul umblă la pășune, întărcatul e mai ușor, căci deprinzându-se cu iarba, lasă singur laptele. Dealtfel e și mai bine, când umblă vițelul la pășune, pentru că hrana cea bună și sănătoasă la o pășune imbelșugată nu i-o putem da la grajd. Mișcarea și aerul curat îi întărește trupul.

Se și zice, că modul cel mai potrivit pentru întărcatul vițelilor este scoaterea lor la pășune.

Grăunțele și turtele au mare însemnătate pentru creșterea vițelilor. Grăunțe se dau în măsură mai mare până la $\frac{1}{2}$ de an iar dela $\frac{1}{2}$ de an până la un an mai puține. Turtele se dau până la un an și jumătate, pentru că sunt foarte nutritoare și vițelii hrăniți cu ele cresc repede. Fânul și otava din locurile naturale sânt cele mai sănătoase și mai potrivite pentru vițel; fac greșală de neiertat oamenii cari la 4—5 săptămâni dau vițelilor ținuți în grajd iarbă verde, fără să-i lase să sugă cât le trebuie. În chipul acesta vedem vițelii slabi cu pântecul până la pământ. Apoi din astfel de vițelii anevoie vom vedea vite frumoase.

(Va urmă).

CHIPURILE NOASTRE.

În numerile viitoare vom scrie mai pe larg despre această expoziție de copii din Apoldul-român, pe care a pus-o la cale în toamna trecută reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului. Chipul din acest număr înfățișează pe copiii cei mai sănătoși și mai voinici din această frunțașă comună românească. Acești copii au primit câte-un dar (premiu) dela domniile din partea reuniunii pomenite.

ȘTIRI.

Ce e cu prelegerile la sate? — „Asociațiunea” noastră a rupt o sumă bunicică pentru prelegerile pe sate. S'a trimis câte 100 cor. mai multor despărțăminte cu frumoase și calde indemnuri dar nu prea cetim știri despre o mișcare de dai-Doamne. Afară de prea puține locuri, — în colo se vede că directorii și

ceialalți „comiteți“ își văd frumușel de alte trebșoare, iar cauza sfântă și singură mântuitoare a neamului: *luminarea sătenilor*, rămâne să fie susținută și mai departe numai de câți-va „utopiști“. — oameni prea „ușurei“, pentru a impune pochimenilor noștri, dirigiitori de despărțăminte ale Asociațiunii și de bănci.

Chiar și acolo, unde câte un astfel de utopist ar vrea să facă ceva, îl vor întimpină adeseori ghimpii invidiei, — uneori chiar dela dl director al despărțământului, carele dacă însuș nu e în stare să lucreze, — cum ar putea suporta împărțirea „nimbului“ cu alții. Și-i va zice: nu trebuie atâtea prelegeri; iacă una-două la an, să te doriască omul; că „ce-i prea mult nu-i sănătos“... Și-i va mai face și alte „mici“ mizerii. Iar în cazul cel mai bun, îl va lăsa pe dl „utopist“, să-și facă singur prelegerea, el s'o anunțe, el să și adune sătenii, el să orânduiască sala, el totul, iar dl director va raportă cu emfază, comitetului central iată ce am lucrat *noi!*

Avem vre-o 6 aparate de proiecțiune pe la despărțăminte. Le știm în mâni harnice, dar — se vede, — izolate. N'au nici un sprijin dela ceialalți „conducători“. Altfel nu înțelegem, cum de le bate praful în zadar, când ar trebui folosite în toate Duminicile și sărbători.

A sosit vremea de premenire, Domnilor! Dacă vom stărui numai la sporirea de bănci și încassarea tantiemelor și mărcilor de prezență de pe spinarea bietului țaran, vom avea durerea să vedem pe acești iloți, făcând ceeace, — cu inima înceștată — vedem că fac în România.

„Un utopist“.

Institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiu a dăruit suma de 10,000 cor. pentru gimnaziul din Brad.

Rășcoala țărănească din România s'a potolit. După tulburările grele cari au iscat o mulțime de fapteuri nedreptățite, noii fruntași veniți la cârma țării au luat măsuri pentru împăcarea trebuințelor mai apropiate ale țărănimii.

Rugăm și pe această cale pe domnii directori ai despărțământelor să binevoiască a ne trimite rapoartele generale despre munca ce-au desfășurat în anul trecut 1906.